

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

28. junija 1917

Na sodišče!

(Konec.)

Spisal Francé Žužek.

»Janez, tolči, bij, lopni!« je kričala pretepajoča se masa, prevračala mize, lomila stole.

»Mir, fantje, mir! Imejte pamet! Zadnjič vam rečem! Mir!«

»Daj ga, Janez, daj ga!« so kričali dalje.

Kar pretrga strel ozračje. Krogla se zapiči v steno. V hipu je vse mirno in gleda s plašnimi očmi v bajonete in zastavljene izhode. A zastonj! Razorožili so nas in odpeljali v zapor. Toliko se spominjam še, da sta ležala dva topničarja vsa krvava na tleh in žalostno ječala.

V zaporu sem se iztreznil in se zavedel groznega dejanja: Pijan sem bil in mlatil kot drugi. S čim? Kar mi je prišlo pod roke! Kaj bo? Kako se boš izgovoril? Misli sem in misli ter sklenil slednjic: »Odkrito povem in obžalujem ter obljubim, da ne napravim nikoli več kaj podobnega.«

Drugi dan so nas zaslišali.

Stotnik je vprašal prvega. »Zakaj ste izostali čez deveto uro?«

»Gospod stotnik, pokorno javljam, da sem se bil malo napil in v pijanosti pozabil na to.«

»Ha — ha! Ta je pa lepa! Jaz vas bom zaprl, da pozabite, koliko ste stari! Razumete?«

»Da, gospod stotnik!«

»In kasneje?« je vprašal stotnik. »Pokorno javljam, gospod stotnik: Bil sem pijan in se ne spominjam.«

»Torej niste imeli s tepežem nobenega opravka?«

»Ne, gospod stotnik! Ni enega nisem udaril.«

»Kdo je pa poškodoval tri topničarje lahko in dva težko?«

»Ne vem, gospod stotnik. Vem samo to, da jaz nisem tepel.«

Tako je govoril prvi, drugi, tretji, vsil

Studili so se mi v svoji lažnjivosti, ker sem vedel, da so se pretepali vsi kot jaz, ali pa celo bolj. »To so ti gadje!« je škripal stotnik. »Pa le potrpite malo, tički! Vam že navijemo ušesa!«

Nazadnje je prišla vrsta name.

No, Petrovič, vi ste bili tudi pijani, kaj ne?«

»Da, gospod stotnik!«

»In ste pozabili na uro?«

»Mi sploh na misel ni prišlo, gospod stotnik!«

»Ha — ha! Ta ti ga je šele kam — peljc, ta! Še bahal bi se navsezadnje?«

»Tepli seveda niste nič? Vsi so topli, a vi ne, a?«

»Ne.«

»Ampak?«

Premislil sem in dejal: »Vse je vroče, jaz tudi. Koliko sem jih dal, ne vem, a bilo jih je precej. Toda —«

»Nič toda! To ti je gadek! Še pobaha se, pobaha! Kar v arest ž njim!«

Hotel sem mu povedati, da obžalujem dejanje in sem začel: »Gospod stotnik —«

»Držite jezik za zobmi, če vas ne vprašam!« je zakričal in me pogledal divje.

V meni je začela plati kri. Vendar mora izvedeti, da se ne baham, temveč, da mu hočem priznati krivdo in obžalo-

Izpad naših čet za jurišanje na sovražne strelske jarke, oboroženi z ročnimi granatami.

Molčal sem.

»No, gospod, gospodine Petrovič?«

»Da, gospod stotnik!«

»Oho! Vi ste se torej topli?«

»Da, gospod stotnik!«

»Koliko ste jih pritisnili? Dve?«

»Ne!«

»Več?«

»Da!«

»Brez števila!«

vati storjeno! Zato sem ponovil: »Gospod stotnik, pokorno prosim — — —«

»Ha, ta lump, falot, nepridiprav! Zdaj mi je še predrzen povrhu! V arest ž njim, marš! Vsak dan šest ur špang, dvakrat na feđen post!«

»Odvedli so me. Jokal sem. Kako ne? Povedati sem hotel resnico, obžalovati, pa so mi rekli, da sem predrzen povrhu! Kratkoma: prišla je obravnava. Tovariši

so tajili trdovratno. Da so topli je vedel vsakdo, a v koliko je tepel vsak posameznik, se ni moglo dognati, ker je tajil vsak zase in zvrčal krivdo na druge. Vse je toplo, a on ne. Kdo je tepel, ne ve, ker je bil pijan in ker je padalo vse — križem. Topničarji niso mogli izkazati tudi ničesar, ker nas niti poznali niso. Tako so bili kaznovani moji tovariši le sled upijanjenja, ker so ostali samovoljno čez deveto uro zunaj in ker se niso odstranili pri pretepu. Kazen seveda ni bila velika. Tako oni, ki so lagali.»

Prenehal je, pomislil malo, vstal se razkoračil pred mano in nadaljeval s povzdignjenim glasom: »A jaz, gospod korporal, jaz, ki sem povedal vse odkritosrčno, ki sem hotel obžalovati dejanje javno, ki sem hotel obljubiti, nikoli več uiniti kaj takega, jaz sem bil obsojen radi upijanjenja, radi ostanka zunaj brez dovoljenja čez deveto uro, radi težke in lahke poškodbe svojega bližnjega in končno še radi posebne predrznosti v tri mesece garnizijskega zavora, a bolelo me je, ko sem videl, da zmaguje laž in krivica, in marsikako noč sem prejel za zamreženim oknom, skozi katero se je le redko prikradel solnčni žarek.«

Premagalo ga je čuvstvo, da je sedel na klop in prenehal za hip. Meni se je zdelo, da se mu je zablestela globoko,

sebi; to me boli. A da sem storil, je kriv svet, ki pusti laži in krivici prosto pot in se posmehuje pravičnosti in odkritosrčnosti. Vem, v paragrafih sta moja pregreška velika. A če bodo pri sodnem dvoru možje, ki se morejo postaviti na moje stališče, ljudje, ki bodo znali upoštevati psihične momente do teh pregreškov, zmagam jutri jaz in vriskam v par dneh veselo proti svojemu domu. In eno sem sklenil že v zaporu: Nikoli več dejanja proti svojemu značaju! Če si zaprt in kaznovan radi resnice, si umazan le pred svetom. A sam pri sebi si čist, opran. In to je glavno! Če se ti stori kdaj milo, se ti pač zato, ker vidiš krivico v zmagoslavju nad pravico. Toda če si zagrešil kaj proti svoji naravi, je druga! Lahko je oprati to pred svetom, ki je gluh in slep za vse lepo in dobro, a sam pred sabo si obsojen. In to tišči, to je najhujša kazen! Kaj imam jaz od tega, če pridejo milijoni in pravijo — dober je — ko vem sam, da sem slab? Zato — če pljuvajo name, če me teptajo z nogami in bijejo v obraz — bom jaz v bodoče vedno jaz, odkritosrčen in odkrit, drugačen ne!»

Poslušal sem njegove besede, razumel, tehtal njihovo resničnost in dejal sam pri sebi: »Fant ima prav!«

Sunkoma se je vlak ustavil. Bili smo v Bruku ob Muri. Izstopila sva, da po-

»Hladno je,« je pripomnil Hrvat in popel svoj površnik, še ves z ilovico nasičen izza goriške fronte.

»Greva v restavracijo ter si poiščeva kak kotichek, če bo še mogoče.«

Pa sva vstopila. Ojej! Vse nabito kot žveplenke — pet — minutarice v skatljici! Civilisti, vojaštvo, železničarji, ženske, staro in mlado, da sem se čudil jeguljastim natakarkom z večno cunjno na rami, kako ti more švigati tako bliskovito semtertja in se paziti povrhu, da jim gostje ne uneso preveč.

Kake pol ure sva stala v gneči in kadila cigarete brez besed. Le tuintam se je izvilo enemu ali drugemu iz prsi: »To je groza!«

Za mizo pri peči so plačali trije železničarji in se dvignili. Zapazil sem to ter potegnil Petroviča za sabo. Oddahnila sva se, ko sva sedela na stolec. »Od tu nas ne preženo pred vlakom,« sem menil samozavestno.

»Kdor prej pride, prej melje,« je utemeljil Petrovič moje besede.

Poklical sem natakarko, ki je imel večjo čopo na glavi, kot je bil sam, in naročil v nekem nagajivem tonu dve frankfurtarici s kruhom nalašč slovenski. Pa me je razumel — zlodek gornještajerski, in že postavil v naslednjem trenutku zahtevano pred naju.

»No, kako mislite o moji zadevi, gospod korporal?« me je vprašal Hrvat, ko je prelomil kosček kruha v dva dela.

»Priznati vam moram, da vas razumem in da mi je samokres za pasom pravzaprav odveč. Svet res ne mara resnice, to vem tudi jaz iz lastne izkušnje. Nisem bil sicer zaprt in kaznovan, a je stvar povsem enaka enemu vašemu dogodku izza aktivnega službovanja. Povem vam nakratko: Bilo je v peti šoli, torej v času, ko začno kranjski študentje z resnim delom za slovensko domovino. Jaz sem bil tudi med njimi in reči vam moram, da smo ga prevrnili marsikak kozarec; samo da se nismo omejili le na predpust in po Veliki noči, kot vojaštvo. Mi smo popivali vsak dan in neke nedelje pred Božičem posebno, da sem prišel v ponedeljek točno ob pol osmi uri domov, prav ko je postavila gospodinja kavo na mizo, in se začudil ob neodkriti postelji. Spil sem kavo, se umil hitro, popravil lase, zgrabil nekaj napačnih knjig in hitel proti šoli, da ne zamudim. Ko sem prišel do šole, je bilo že odzvonilo. Pospešil sem korake in dobil profesorja matematike pred razredom.«

»No, gospod Žužek, zaspali?« me je vprašal pomenljivo, odprl duri in dejal: »Izvolite, prosim!«

Vstopil sem in tovariši so bušili v staroveški ali bolje v moderni krohot. Po molitvi je odprl profesor zapisnik in me poklical k tabli. V meni se je kuhalo vino, puhtelo iz glave, kljuvalo, a računal nisem nikoli preje in kasneje tako imenitno. V hipu so bile naloge dovršene — brez napak, brez presledkov, le kredo sem bil zlomil dvakrat. Drugo uro smo imeli verouk. Prišel je katehet, odprl notes in poklical: »Žužek!«

»Sto mater!« sem dejal in stopal s trdimi koraki na oder, kot da komaj pričakujem vprašanja. In kako sem vam dokazaval! Jezik mi je tekkel, izražal sem se lahko, da, še nikdar nisem znal tako! — Tretjič rado teče, in res sem bil vprašan tretjo uro latinsko in spet znal izvrstno. A proti enajsti uri me je premagalo vino: Zaspan, zbit, slabo v želodcu, in sklenil sem: »Danes ne grem več na oder.« Če-

Dvorišče Devinskega gradu po italijanskem obstreljevanju.

globoko v njegovem očesu solza. A za-dušil jo je le in nadaljeval živo:

»Zakaj sem vam razkladal, gospod korporal, to na dolgo in široko? Zato, da boste razumeli moj sklep pred odhodom od doma, ne povedati resnice in ponarediti dokumente, da boste razumeli, kako sem mogel priti do dejanja, ki je proti moji naravi in značaju. Je pač dandanes svet tak: Če mu poveš resnico v obraz, te zasmehuje ali pa pravi, da si predrzen! Na oni dogodek izza aktivnega službovanja in na to sem se spomnil na predvečer svojega odhoda, pa sem si dejal: »Če poveš odkrito, te kaznujejo dvojno! Treba je druge poti!« In vzel sem črnilo, ponaredil datum za teden dni in posušil nad svetilko; a to se je poznalo in narednik, vaje pisarne in podobnih slučajev, je vedel koj, pri čem je. Bil sem v svojem sklepu dosleden, mu tajil in prišel tako na zatožno klop. Sam pred sabo sem na jasnem: Storil sem nekaj proti samemu

čakava zveze dunajsko-graškega vlaka. Kroč polnoči je bilo, jasno kot fantovska misel in mrzlo, da je v hipu poprijelo ušesa in jih krivilo. Potniki so hiteli z brzimi koraki proti peronu, v restavracije, in iz ust so se jim usipali veliki sivi oblaki, da je imel človek vtis, kot da je pripeljal naš vlak samih zmajev s sabo — — —

Obrnil sem se do železniškega uslužbenca, mu salutiral napol in vprašal: »Dovolite, spoštovani gospod, koliko časa bo treba čakati zveze proti Gradcu?«

»O!« je zamahnil z roko, »imate časa cele tri ure ali pa še več, če bo spet kaka zamuda, kar se dogaja zdaj vsak dan. Saj veste, da trajajo že 14 dni transporti nemških čet z Balkana pred Verdun in našega bojnega materijala za ofenzivo na južno Tirolsko?«

»Hvala lepa za pojasnilo,« sem dejal in menil proti Hrvatcu: »No, ta tič ve za cele načrte. Pa da bi jih zlodej ohranil še vsaj zase!«

trto uro res ni bilo priti. Toda popoldne ob dveh me mahoma pokliče profesor naravoslovja.

»Prosim, gospod profesor, nisem pripravljen!« sem mu dejal.

»Kaj?« je kriknil kratko, »še predrzni ste zraven?! To si bom zapomnil! In vi tudi!«

Mihael Feodorovič, prvi car iz rodu Romanovcev, ki je bil 21. februarja 1613 izvoljen dednim vladarjem Rusije.

In po konferenci mi je naznanil moj razrednik, da se je eden gospodov pritožil radi moje predrznosti.

»Gospod razrednik, vem, kdo je to,« sem rekel. »A se še danes čutim užaljenega: Priznal sem odkritosrčno, da nisem pripravljen, ali je to predrzno? Ali naj drugič grem in lažem, da sem se učil, cel teden učil, če knjige niti pogledal nisem?«

»Razrednik si je zavihal brke, pogledal najprej skozi okno, nato mene in molčal. Vedel sem, da me je razumel, ker je bil več pedagoga kot oni.«

»No, vidite, isto kot pri meni! Pravijo: »Bodi pravičen in odkritosrčen!« poleg tega te pa neposredno naravnost vlečejo v nasprotno stran! Dokler ne nastopijo drugačne razmere, ne bo prav na svetu!«

Se marsikaj sva kramljala, popila vsak eno belo kavo, dokaj drugih pijač, in še je komaj, komaj pripiskal Dunajčan. K sreči sva dobila napol prazen voz. Legla sva podolgem na klop in dremala. Vlak se je jel premikati v južno smer, in ko je prišel sprevodnik, sem ga prosil, naj bo tako dober in naj naju pokliče v Gradcu, kar je obljubil, češ, da je to njegova dolžnost. »Češ,« mi slil na Petrovičevo pripovedovanje, nanj samega, na dom, — pod mano so ropotala kolesa tak-tak-tak-tak — in zmanjkalo me je.

Ob šestih sva zazevala v gosto jutranjo meglo na graški postaji. Hladno je bilo, mrtvo in pusto, le par počestnih je motilo dolgočasno tišino.

»Kam pa zdaj?« sem se obrnil do Hrvata. »Pisarne so odprte šele ob osmih.«

»V kavarno. Spijeva vsak eno črno kavo, prelistava nekaj časopisov, — pa nama mine čas.«

Šla sva po cestah in iskala primernegega lokala. Nobel kavarne niso bile za naju; sva bila pač preveč razcapana in tako sva zavila v neko majhno, zakotno, v mnenju, da nama bo bolj domače.

»Dobro jutro!« sva pozdravila.

»Dobro jutro,« je odgovorila flegmatično nemarna natararica, ki je zevala v ogledalo, česala lase in si šminkala črne obroče pod očmi.

»Dve črni kavi — prosim.«

»Tako!« Šla je, naročila in se vrnila k nama. Izpregovorili smo nekaj vsakdanjih besedi o splošnih razmerah, pa je ni zanimalo dosti. Šla je, prinesla kavo, jo postavila na mizo ter sedla tesno k Petroviču.

»No, kako vam ugaja pri vojaki, mladi gospod?«

»No, ni preslabo; in vam doma?«

»Ni hudega. Imenitno! Gospodov dosti. Noči so hude, spimo podnevi,« je odgovorila in ga pogledala.

Odstavljeni ruski car in carica v kronskem ornatu. (Carica je Nemka.)

Rodna hiša vladarjev-Romanovcev.

Brodil sem z žlico v kavi in molčal, ko se naenkrat obrne Petrovič k meni:

»Kaj mislite, gospod korporal?«

Videl sem njegove oči, razumel in

plačal. Natararica je pogledala debelo in se zasmejala: »Ha-ha! Dandanes kaj takega! No, radi mene? Ni napačna kupčija to!«

Zjezil me je njen smeh, da bi se bil skoro spozabil. A molčal sem ter pritisnil za kljuko. »Zlat fant — ta Hrvat,« sem pomislil na cesti, »ni vreden kazni!«

Peter Veliki, najslavnejši car, ustanovitelj mnogih gospodarsko-kulturnih naprav; L 1703 je določil za prestolnico Petrograd.

»To je grozno po teh mestih!« je zakrtal Petrovič, »človek ne more niti v pošteno kavarno, da si posveži živce.«

A ko sva zavila v drugo, je bila dobra. Pokrepčala sva se, pogovorila o njegovem domu ter krenila proti osmi k sodniškemu posloju blizu garnizijske bolnice. Bila sva prva in tako je prišel Petrovič že okrog poldevetih na vrsto. Z veliko nemirnostjo je vstopil in dejal proti meni. »Povem vse kot vam. Boga mi, da me oprostite!« »Bog daj, Bog daj,« sem prosil v duši in sedel na klop v predsobi. Počasi so tekale minute, vstal sem, meril sobo z lahkimi koraki, sedel spet in prisluškoval: Le hitrejši utrip svojega srca sem čutil in iz obravnavne dvorane sem razločil semtertja Petrovičev glas. Ob devetih se odpro duri. Petrovič si obriše potno čelo, vzdihne globoko in izreče komaj slišno. »Prost, gospod korporal! Čast Bogu! V par dneh sem doma.«

Vzradostil sem se, mu stisnil roko in vstopil: »Visoki zbor, pokorno prosim.«

»Potrpajte malo,« je zamahnil neki major z roko.

»Nekaj zapora bi se mu spodobilo,« je pripomnil neki nadporočnik proti majorju.

»Nič, prav nič! Fant je invalid, odkrit, pošten.«

»Toda čemu so tu naši paragrafi?«

»Paragrafi so paragrafi, in prav nič drugega! Pri razpravi se moramo ozirati na obtoženca

in na paragrafe. In ta Petrovič, ali kako se piše že, ima posebne paragrafe: Dober je, pošten, odkritosrčen. To je nad vsemi paragrafi in njegovi pregreški so v raz-

merju z njimi in z njim samim tako majhni, da ga moramo oprostiti.»

Nadporočnik je majal z glavo.

»In nato še priporočilno pismo majorjevo, ki ga je naznanil, naj mu izpregledamo, ker se je o fantu motil, ker je vseskozi izvrstnega obnašanja! Premislite to in v bodoče se vam ne bo zdelo čudno! No?« se je obrnil proti meni.

Povedal sem mu, da mi je major naročil izvedeti izid obravnave, da mu moram to naznaniti koj, ko se vrnem s Petrovičem.

»Oproščen,« je dejal in šel sem.

»Oj, gospod korporal, zdaj pa nad en liter vina ali dva, kasneje dobro kosilo in s prvim vlakom nazaj!«

In šla sva. Hrvat ni mogel povedati vsega teka obravnave. Vedno in vedno

Anicija? On duhoven, ona pa že bolj gospodinja Perettijeva kot žena Perettijeva; kakor se vse te hribovske matere, potem ko so mladeža moža osrečevale in mu otroke podarile, pri vseh moških, najprej pa pri lastnih mladeniških sinovih zopet ponižajo na stopnjo deklet, s katere so se za kratko praznično dobo dvignile. Kaj je bilo torej to vse skupaj, pa naj bi bil da Dia duhoven kot sveti Bernardin in Anicija žena, častitljiva kot stara mati Kristusova! Tole je domovina, in lepše reči na svetu ni.

Mogočni Sesto jemlje vsako kepo in vsak kremen v roke in ga poljublja in blagoslavlja z vlažnimi očmi. Poz' do pa duha kozjo brado in usehle pa vendar tako ljube oljčne liste in pred njiju očmi, vnetimi v rimskem mrzličnem ozračju, vstaja v veličastni svežosti, hladna in senčna in srce

ozirajoč, on pa, v prostranem, veličastnem loku krog žene in njenih skrbi. In spodaj v človeškem gnezdu v Paritondu se vidijo sedaj tudi mladi in stari človeški tiči. Torej pri hišnem oknu še vedno živi in strmi stari Solio, in Terezijeve in Paranove kure se še vedno ravšajo in kavšajo ob potočku. Tudi norček Simione še vedno ropota gori proti mežnariji svoj: »Ga... arr... rasso... grasso, fate sempre gr... arar... asso!«¹ Dasi si uboga Anicija vedno le s sočivja juho kuha. Seveda pa sedaj Perettijeva mati pred hišo poleg cerkvice res mika konopljo na mikalniku. Ali je konoplja ali njeni lasje, kar se tako sivkasto blesti? Niti enkrat kvišku ne pogleda, ampak se sklanja prav nad vlakna. Ali več dobro ne vidi, ali ji samota glavo že tako nizko sklanja? Resnično, to ji moramo pustiti, nič se ji ni moglo reči. Malo ljubezni je už'la. Se bo pač zopet omožila, ko se žalost izkadi. Proč, proč!... Toda glej, sobota mora biti. Don da Dia sopiha počasi iz Surigna gori. V cerkev, sakristan! Jutri bo peta maša. Dobro, sva že sredi nje. toda kakšen red je to! Kropilniki so suhi, venci na oltarju suhi, bandera vsa zaprašena, tudi večna luč prasketa in kot da bi ugasovala. Vse razpada, kar naju ni več zraven. Toda kako je to, Madona na oltarju je brez praška in pajčine. In kako se le more še vedno tako smehljati! Ej nje pač nič ne boli! Naj se le smehlja! Saj vedno lahko ostane v Paritondu pod visokimi gorami, v hladni cerkvi in poslušaj veter in med kozje zvončkanje blagodneče litanije v klopeh. Kako ima lepo! Lej, lej, kako se njen smehljaj vedno bolj razširja! Pa vendar le še vedno nima pajčolana! Ali vendar? Kaj je torej to, ali so to njeni plavajoči lasje ali njen smehljaj ali je to vendar le svetel pajčolan? Da, vendar, gotovo, pajčolan je, sneznobel se spušča z njenih čistih rok kakor rahla mesečina, sem proti njima. Vzemita... otroka... moj pajčolan... za varstvo... za... pajčolan... vzemita... paj...

Pod tem pajčolanom, ki je nad njima zavel, sta Sesto in Poz' do kljub vsemu dogovarjanju vendarle zaspala, kepe domače zemlje v trdo stisnjenih rokah. In Madonin smehljaj se smehlja in pajčolan plapolala po njiju sanjah. Ne dihata kot v temi zadnje noči ubogih grešnih obsojencev, ampak čisto tako kot prosti možje legajo v lepem umbrijskem poldanskem solncu v travo in in urico pozaspe, zraven pa jim nešteto majhnih čudes v uho šepeta, da potem tem bolj veselo gredo za svojo ljubo prostostjo.

6.

Se zelo pozno, ko so bile svetilke sredi angelskega mostu že pogašene, je dirjal suhobedri, mali, nežni doktor obojega prava Vincente Mione proti Vatikanu, jurist, ki ga je kurija² v zapletenih pravadah ponovno za svet vpraševala, in je zahteval nujno in za vsakršno ceno dostopa do papeža, tudi če bi bila šla Njega Svetost že počivat, česar pa ne verjame, ker je s šempeterskega trga še dobro zaznal lučko v papeževi delavnici in moško ve, da dikst pred polnočjo nikoli spat ne gre. Ko se doktorju vseeno ni hotelo posrečiti, da bi si pristo pot izsilil, je kratkoma potegnul izpod učenjaškega plašča suknelo zavitek, lahek kot pero in na debelo, z grobimi nohtovi na palcih zapečaten pismo in dejal: »Pa vsaj to še nesite papežu! Gre za Njega Svetosti ubogega brata.«

¹ Vedno imejte mastno južino!

² Papeški dvor.

Z južno-vzhodnega bojišča: Psi v službi vojske.

so mu uhajale misli na dom, mater in nevesto.

Dolgočasna je bila vožnja nazaj. Petrovič se je vsak hip ozrl skozi okna in štel postaje ter vedno izpraševal: je-li še daleč do Bruka. Sedel sem tiho, mirno in mislil na sto stvari, a pri vsaki sem prišel končno na eno in isto: Na majorjeve besede: »Paragraf je paragraf in prav nič drugega!« Vedno in vedno so se mi vračale te besede v glavo, in ko sem zaslišal spet enakomerni tek koles pod vozom, sem razbral iz njihovega teka besede: Paragraf, paragraf in prav nič drugega!

pomirjujoč, ta divja, sestradana, razpala pa vendar tako draga abruška domovina. Kakor svetla tvorba iz oblakov stoji pred njima in se razrašča iz globoko plavega neba njiju domišljije, jima kima s sto nenavadnimi obrazi pa se nato zopet počasi razblinja. Vidita boren stisnjen kupec štirinajstih koč, pa slišita okrog njega in ob njem sladko stopicanje belih kozj in rumenkastih ovac. Temnozeleno se obešajoče sence hrastovega gozda, se igrajo nad njim in še više, včasih belo kot radost, včasih sivo kot nesreča štrle slemena sibilske skalnate palače. Oh, vse to vstaja iz tega ubogega listja in ilovice in jima meša čute. Kakšno je res to paritondsko nebo? Tako

visoko kakor nikoli nebo nad Rimom, tako plavo kakor nikoli nad Neapljem in tako tiho kakor duša božja, ki v njem spi. Zato molči vse na takih krajih in se tudi stare Sibile še nikoli niso zbudile iz svojega tisočletnega pokoja. Samo dve temni pičici živita v tem nebeškem morju, orel in orlica s kvineškega gnezda. Za deset puškinih strelav visoko se vsak dan opoldne okopljeta v solncu, orlica v manjšem krogu se vrteč in vedno proti gnezdu z mladiči se

Sisto e Sesto.

Povest iz Abrucev.

Spisal Henrik Federer. — Poslov. Franc Poljanec.

(Dalje.)

Nista vprašala po da Diju ali komerkoli, ki naj bi bil to prinesel, tudi ne po ženi ali materi, ki je morebiti to poslala. Kaj je bil da Dia in kaj je bila šele mamka

V kratkem je bil doktor poklican v pisarno in papež, ki je stal brez sandalov bos pri mizici in kazal bodisi vsled sveč ali vsled razburjenja ali vsled srčne bolezn, ki jo je podnevi junaško skrival, v prečuti noči se je pa očitno pokazala, rmenkasto bled, hudo bolan obraz, ga je mogočno nahrupil:

»Zakaj mi to pisanje šele sedaj prinašate, nesrečni mož? Povejte vendar.«

»Poznate pismo?«

»Ne po pisanju! vendar pa mi je da Dia v svoji nerazumljivi latinščini svoj primo, secundo, tertio³ temeljito pojasnil.«

»In kaj pravite Vi k temu? Govorite jedrnato, čas je iti spat!«

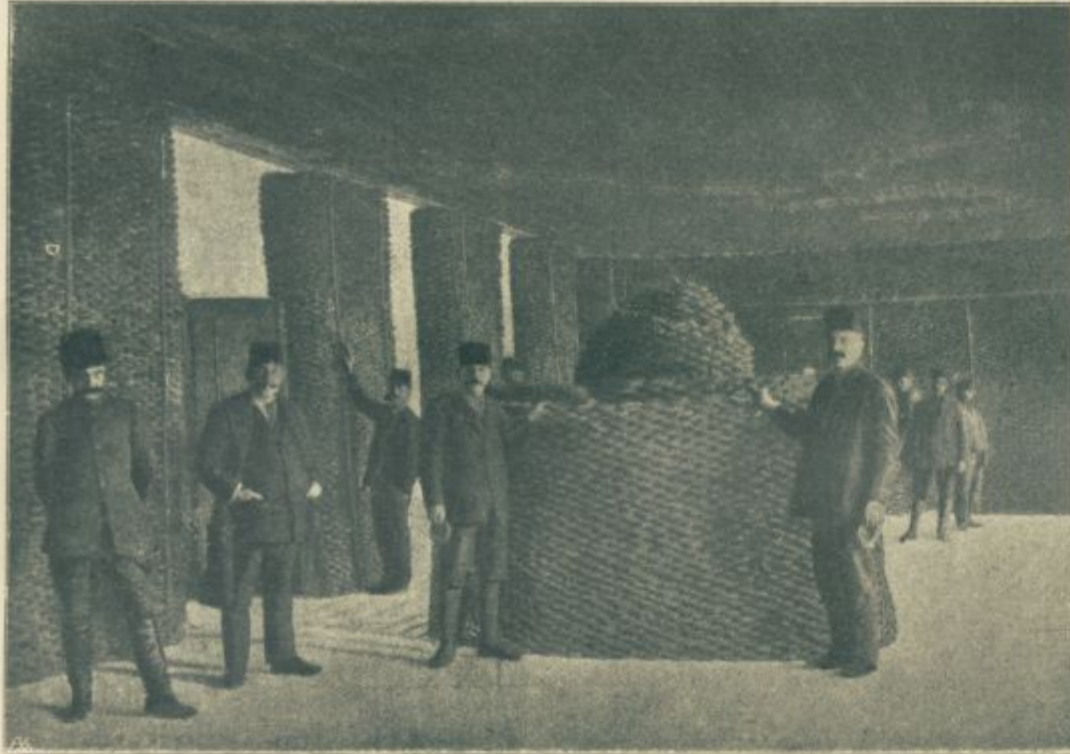
Po rjavo izklesani starčevi glavi je šinila iskra tiste duhovite pretkanosti, ki tako redko in le v velikih, drznih trenutkih ukreše. Odkar je imel Mione da Dijevo

to, kar je belo, črno, in kar je črno, belo, in če človeku, ki teče, dopoveduje, da stoji, namesto da bi tekel, mu ta verjame in začne dirjati. Mionu so se zato že tudi velike reči posrečile. Rešil je tlačane izpod podložnosti Massarijev, teh najtrših izmed vseh rimskih gospodov; posestva je odpravdal Colonnom in jih Borghesijem pripravdal ali pa tudi narobe, kot da je zemlja njegova; bogotajce prepričal, da so Mater božji oltarje obetali in ji nazadnje celo cerkvico zidali; včasih je šel krivo, včasih ravno, vedno pa zmagovito pot. Samo eno se mu še nikoli ni posrečilo, da bi trmoglavega papeža Siksta z njegove strogosti vrgel in bi mu tam, kjer bi se prav lahko izbiralo med moriščem in ječo in med ječo ali denarno kaznijo ali končno med denarno kaznijo in samim ukorom, milejšo odločitev izvil.

Poleg vsega tega je bil Mione star Rimljan, in je vsakega izvenrimskega papeža imel pravzaprav za vsiljenca. Posebno je sovražil, kot vsa njegova družba, njegovemu rimskemu pravnemu čutu in meščanskim predpravicam tako sovražno kmetski zarobljeno papeževu pravosodje, in kakor je službo visoko čislal, prav tako malo se je mogel sprijazniti z nje osornim in trdim opravljanjem. Ničesar bi zato ne bil rajši videl, kakor da bi se Sikst enkrat spotaknil ob svoje srce in s tem ob trdno pravilo svojega pravnega reda. Potem bi si bil papež sloves nepristranosti, ki je s ponosom obno trkal kot ob skalo, takoj zapravil. Zakaj ta skala bi bila dobila razpoklino in ž njo izgubila vero v nje nepretrajljivost. Ena razpoklina jih sto počti za seboj potegne in ves sklad razrahlja. Sikst bi se kot pameten mož po takem slučaju poprijel politike milobe, da bi s svojim slovesom ne obležal med klopki in mizo.

Mione je imel do danes že pogosto priliko, da se je ob tej skali poizkušal. Pa je nikoli niti rahlo ni mogel naklati in v svojih visokih letih to upanje polagoma opustil.

Pa mu je še enkrat nasproti prišlo kot

Turško skladišče krušnega peciva za armado.

»Don Dia je tako hotel,« je odvrnil suhi starec-paragraf, ki sam pravzaprav ni nič drugega predstavljal kot enega izmed mnogih mršavih paragrafov svoje stroke. Popolnoma mirno je nadaljeval: »Šele če bi se jetnikoma na slabo obrnilo, naj bi Vaši Svetosti te reči nesel. Sedaj sem pa ravno na poti iz konzultinega arhiva proti domu bral razglas na vratih cerkve Svete Marije Snežnice. Niti hipa nisem smel zamuditi. Poiskal sem pismo in zavojček starega da Dia in sem tu.«

»Kdo je ta da Dia? Odkod ga poznate?«

»V Perudži sva se latinščino skupaj učila in...«

»Barbarsko latinščino, prav res,« si ni mogel Sikst odreči, ne da bi jo pribil, ko je šlo za zadevo na življenje in smrt. »Kako more človek 'sepeluit' pisati namesto 'sepelivit'?« je grajal docela užaljen v svojem klasičnem čuvstvanju.

»Mož se je pokmetil. Vaša Svetost morate pomisliti, da da Dia že štirideset let v Abrucih pastiruje. To ni vrt za ciceronijanske periode.«¹

»Dottore!² K stvari!«

»Pred štirinajstimi dnevi je bil stari župnik pri meni. Bog vedi, kako da je mogel tako daleč priti in najti advokata mojega imena. Zakaj niti njegova latinščina niti njegova italijanščina se tukajšnjim prebivalcem ni znana zdela. In komaj da mi je ti dve reči izročil in se zahvalil, je že zopet tudi izginil. Tem abruškim otrokom se v mestu takoj vsem po domu stoži. To je pa še resno za menoj zavpil: Šele če bi šlo za kri in življenje, naj te stvari Vaši Svetosti oddam.«

naročilo, je trdno sklenil, da hoče rešitev obeh Perettijev vsaj poizkusiti. Ne iz starega tovarštva do druga iz Perudže, tudi ne iz kakršnekoli prijaznosti do obeh tako zanimivih jetnikov, ampak samo iz žareče in visokoteče častihlepnosti, da bi svojo pravno umetnost do najvišjega,

Ruski general Brusilov čita ob svitu plamenic važno vojno poročilo.

človeku možnega uspeha pritiral. V tem pohlepu se je vedno rajši zanimal za težke, nego lahke pravne slučaje in je postal zmagoviti zastopnik v naravnost vratolomnih, celo v čisto nemogočih pravadah. Govorilo se je o njem, kako on lahko dokaže, da je

mogočno znamenje, takrat, ko mu je da Dia prebiral svoje tako skromno, pa tako za pomoč vpajoče pisemce in je pokazal iz zavojčka Madonin pajčolan. Sedaj je začel njega animati ta slučaj, »Sisto e Sesto', kakor so se v lepi besedi igrali in to pravdo pod tem imenom sploh na vseh dvorih in rimskih dvoranah obravna-

¹ Ciceron je pisal najlepšo latinščino.

² Doktor.

³ Prvič, drugič, tretjič.

vali. Tu se je nudila zadnja, od Boga dana preizkušnja njegove duhovitosti ob duhovitosti papeževi. Tukaj sta se v stvar mešali družinska kri in domovinska ljubezen, in iz vse podivjanosti in vsega razdejavanja v vesti so se blesteli zlati sledovi, nezgojene, toda resnično otroške vere in so z nenavadnim svetniškim sijem obdajali uboga grešnika. Vse pa, kar še ni bilo očiščeno, je pokrival in ožarjal ta skrivnostni Madonin pajčolan. Saj je redkokedaj kak papež toliko zvestobe in češčenja izkazoval nebeški Kraljici kot ravno moško osorni Sikst.

(Dalje.)

Po svetu.

Državni zbor.

Državni zbor je dosedaj rešil samo vprašanje o poslovniku, po katerem je sedaj omogočeno redno delovanje državnega zbora. Drugega dela še ni dovršil. Vlada je predložila državni proračun, ki ga sedaj razpravlja posebni odsek. Vse delo zastaja zato, ker sedanji ministrski predsednik nima zanesljive večine v zbornici. Toda on tega ni hotel verjeti, amšele tedaj, ko mu je v proračunskem odseku sporočila večina odseka, da mu ne dovoli proračuna. Sedaj seveda je bil položaj tudi Klam-Martinicu jasen.

Ministri so odstopili.

Klam-Martinic je cesarju sporočil, da nima večine v zbornici in da zato morajo vsi ministri odstopiti. Cesar mu je naročil, naj poskrbi, da se ministrstvo preosnuje, in sicer tako, da si nova vlada pridobi večino v zbornici. — Klam-Martinic je zadnji teden obravnaval z vsemi strankami. Zdelo se mu je, da si osnuje novo večino z Nemci in Poljaki vendar tako, da bi tudi druge stranke bile zastopane v ministrstvu; vsak narod naj bi imel svojega ministra-deželana. — Toda težave so bile pri obravnavah vedno večje, vlada bi bila rada Čehe in jugoslovane pustila ob strani. Poljaki so pa zahtevali, da morajo biti pri vladi zastopani vsi narodi. Klam-Martinic je uvidel, da v teh razmerah on ni mož na svojem mestu in je zato sporočil cesarju, da se umakne s svojimi ministri-tovariši. — V tej krizi je bil načelnik Jugoslovanskega kluba poklican k cesarju, kjer je izjavil, da Slovenci in Hrvati do sedanje vlade nimajo zaupanja, da pa so za proračun.

Na bojiščih.

Na Krasu je po viharju desete ofenzive razmeroma mir. Bolj živahno se armade gibljejo na južnem Tirolskem. Lahe silno peče, da stoje naše armade severno od Asiaga še vedno na laških tleh, zato se trudijo s sedanjimi napadi, da bi pre-

gnali naše z laškega ozemlja. Ta namen imajo boji med Asiago in Brento. Najhujši boji so bili na hribih pri Sedmero občinah, kjer so naši odbili vse sovražnikove navale. V teh bojih so naši ujeli blizu 700 vojnih ujetnikov.

Vidi se, da Lahji hočejo na vsak način z boji na celi črti še to leto prignati do odločitve, ker se ljudje tudi na Laškem silno boje nadaljevanja vojske čez zimo. Kakor pa vsi dogodki po laških bojiščih kažejo, Lah ne bo dosegel nobenih odločilnih uspehov. V teh borbah se je zopet odlikoval naš tretji železni vojni kor in med temi posebno sinovi našega naroda.

Rusi so se zopet začeli bolj živahno gibati ob mejah. Vojni zavezniki jih silijo v ofenzivo, razmere doma pa jim vojskovanje obtežujejo. Najbrže bodo Rusi tuintam poskusili z ofenzivo, vendar ne bodo voljni žrtvovati z brezuspešnimi poskusi tisoče svojih ljudi, kakor se je to prej godilo v tej vojski, ker pri Rusih niso nič varovali svojih vojakov. Sedaj seveda, odkar ima ruski narod besedo pri vladi, bodo morali poveljniki lepo ravnati z vojaki.

O razmerah v notranji Rusiji pa nimamo prave podobe, ker smo navezani le na poročila nemških listov, ki so se pa že pogostokrat izkazala zelo nezanesljiva. Toliko je gotovo, da notranjega miru v Rusiji še dolgo ni pričakovati.

Na Grškem imajo novega kralja Aleksandra po milosti Angležev in Francozov. Ker pa je novi kralj izjavil svojemu narodu, da hoče nadaljevati politiko svojega očeta, zato že govore, da ga odstavi in da zavlada na Grškem v naj-

Toma Elwa Edison. Slika kaže mladega moža, ki je vse svoje življenje posvetil neumornemu delovanju na polju tehničnih iznajdb; njegova zasluga je telefon, fonograf in nebroj drugih; baje deluje tudi v vojne svrhe. Rojen Amerikanec, je letos praznoval 70letnico.

krajšem času republika, to se pravi: na krmilo pridejo taki ljudje, ki bodo poslušni sluga Angležev in Francozov, ki si na ta način hočejo zagotoviti svoj vpliv na Balkanu. Tudi hočejo skozi Grško s svojimi armadami v Macedonijo in Albanijo, ker na dosedanji način, kakor so se tudi sami prepričali, nič ne opravijo proti Bolgarom.

Na francoskem in belgijskem bojišču vedni boji pri posameznih skupinah, pa odločitve letos tudi na tem bojišču ne bo. Zato so Angleži že začeli govoriti o pripravi za oskrbljevanje armad čez zimo.

Razno.

Sovražnik otrok — alkohol!

Draginja je utesnila uživanje žganja in vina, ni pa tega vstavila. Kakor si dobi lišpa željno dekletce denarja za obleko po kakršnikoli poti, tako mora imeti pristni žganjar svojo merico, tako ne opusti pivec gostilne. V tej vojni se je pokazala prečestokrat škodljivost alkohola, ostalo pa je hlepenje po njem. Ko se vrne blaženi mir, ko se vrne vojaštvo, se bo morda začelo po starem. Treba bo nazdravljati, se pogovoriti, pozabiti... Hude rane je vsekala vojna možu vojaku — najhujšo pa mu je vsekala žena doma. Iskal bo pozabe v gostilni. Delo na polju in delo sploh bo presedalo marsikomu. Moj Bog! Trpel je in se bil. Junak je. Žena je delala, naj dela še! On mora počivati, se razvedrati. In šel bo v gostilno. Prve dni se bodo tam shajali, iz stare navade in potrebe, in privadili se bodo lažje gostilne kakor doma, kjer kliče vse k delu. Tako nam bo vojna ukradla marsikaterega vrlega fanta, marsikaterega moža.

To bo treba preprečiti že začetkoma. Z delovanjem antialkoholnih društev, z delovanjem izobraževalnih društev, z delovanjem gospodinj. Kar je bilo, naj izravnata ljubezen in usmiljenje. Začne se novo delo za prihodnost.

In kdo stoji pred nami v tej prihodnosti? Kdo naj nadaljuje naše delo, kdo naj uživa plod naših muk? — To so naši otroci, naši potomci. Vsak izmed nas jih ljubi. Zanje se je bil in preival svojo srčno kri, da bi ostali njegovi otroci na zemlji svojih dedov. In vendar prepušča svoje otroke njih najhujšemu sovražniku, ki jih oropa roditeljev, ki mori otrokom duha, ki jim krajša pot življenja.

Da umrje toliko otrok v nežnih letih, je mnogokrat kriv alkohol. Da se polnijo šole za slaboumne, da je toliko božjastnih in pohabljenih otrok, tega je kriv tudi alkohol. Ni potreba, da bi bil ravno navaden pijanec, ki se valja po blatu. Otrokovemu zdravju škoduje tudi popivanje, ki ne opijani. Mnogo je mož, ki se pobahajo, da nesejo dobro štefan ali dva, in mislijo, da povedo s tem res kaj posebnega! Otroci takih mož obole radi, vsaka sapica jim škodi, so razburkljivi in prepirljivi. Nagibljejo se pa posebno k pijančevanju.

Statistično je dokazano, da prihaja 75⁰/₁₀₀ pijancev iz rodbin, ki so ljubile pijačo. Potomci teh pivcev pa nosijo grehe svojih staršev, muči jih padavica, božjast, bolezen sv. Vida, slabega uma so in zanikrne postave.

Profesor Demme, zdravnik za otroke, stanujoč v Bernu, je zasledoval zgodovino desetih rodbin pivcev. Teh deset rodbin je imelo 57 otrok. Petindvajset teh otrok je umrlo prva meseca življenja vsled slabosti in krčev. Šest otrok je bilo bedastih, pet je bilo popolnoma zaostalo v rasti, pet jih je dobilo padavico, pet je prišlo pohabljenih na svet. Samo deset otrok je bilo normalno razvitih.

Profesor Segraine je preiskoval zgodovino 215 pivskih rodbin, ki so imele 814 otrok. Dognal je, da je bilo 21⁰/₁₀₀ teh otrok prišlo mrtvih na svet, 33⁰/₁₀₀ pa se ni razvijalo zdravo. Veda je dognala, da uniči alkohol najprej in najbolj pogostoma one najnežnejše dele možganov, ki se razvijajo bolj pozno. Kdor pije sam ali daje svojemu otroku alkohola, uničuje v njem vse kali k dobremu in vsadi vanj kali vsega slabega. Sam si kriv, oče, če gre tvoj sin v pogubo. Jokaš se, ko se zapro vrata jetnišnice za njim, pa zaman so take solze. Nisi ga učil takega, praviš? — Res ne? Pil si in vsajal v otrokovo srce

in kri strup pregrehe. Vse, kar je preko potrebe, nasprotuje naravi in narava kaznuje bridko za vsak greh nezmernosti.

Pomanjkanje mleka ni bilo še nikdar tako občutno kakor zdaj. Prisililo je marsikatero mater, da je hotela hraniti sama svoje dete. Tako se je zgodilo v sili, na kar so nagovarjali zdravniki že mnogo let. Ali veliko mater je pokazalo samo svojo dobro voljo. Ni bilo s čim. In tega ni kriva posoda in samo vojna hrana, tudi tega je kriv mnogokje alkohol. Hči pivca je nezmožna, da bi prehranila svojega otroka, to lastnost bo podedovala po njej njena hči, in to gre naprej od rodu do rodu. Tako nam mori sovražnik alkohol naše otroke, našo prihodnost.

Čas je hud. Pred nami so dolga leta gospodarskih bojev. In še drugih. Končalo se bo na bojišču in začelo doma. Prebil bo samo človek železnih živcev in močne duše. Torej nikdar plašljivi in nerazsodni alkoholik. Bili smo vsi junaki v boju z zunanji sovražniki. Bodimo tudi junaki v boju s starim zahrbtnim sovražnikom; varujmo svoje otroke, svojo domovino pred njim, zedinimo se vsi v klicu: Vun z alkoholom!

Nevarnost zastrupljenja s posodo.

Neki Zimerman je spisal spis o vzrokih hiranja današnjega kulturnega sveta. Med drugimi vzroki navaja tudi zastrupljenje s posodo, ki je bilo baje krivo marsikatero boleznih in pešanja človeškega rodu. Posebno kovinasta posoda, v prvi vrsti svinec. Dolga leta so rabili ta strup pri izdelanju bakrene, železne in pločevinaste posode, marsikatera hiša je imela vso posodo od lonca do žlice zalito z zlitino svinca in druge kovine. Vlekarnah, v pivovarnah in žganjarnah so bile v navadi kovinaste posode. Kovine se razkrajajo že ob samem dotiku z vodo in zrakom, tako tudi če se kuha ali hrani v njih mastna, oljnata ali sladka jed. Strup deluje polagoma ali gotovo, navadne bolezni kulturnih narodov, nerodno prebavljanje jedi, suhost in pešanje, so mnogokrat posledice takega zastrupljenja. Voda, ki vsebuje ogljeni kisik, razkrajaja svinec. Voda, ki je tekla skozi svinčene cevi, je zastrupila cela mesta. Plošča in žeblič na zamašku steklenic za potovanje so večinoma iz svinca, ki se razprosti, če pride v dotiko s kislino ali z oljem. Ravno olje je bilo prejšnje čase pogostoma vzrok zastrupljenja, ker so stavili brezvestni kupci slabo olje v svinčene posode, kjer je pridobilo olje na okusu. Zato je tožil marsikdo, da ga je klalo po solati po črevih, pa ni bila kriva solata ne kis, ampak olje, ki se je navzelo svinca.

Izpiranje steklene posode s »šrekelnim«
povzroči lahko smrt ali dolgotrajno hiranje, ker se razprosti svinec in ostane nekaj v posodi, če ni prav skrbno oplaknjena. Svinec je tudi

v barvi, s katero je nabarvana žoga in druge igrače otrok.

Enako nevarna za zdravje je bakrena posoda, zastrupljenje z bakrom ima za posledico mrtvoud, božje ali besnost. Tudi srebro ni brez nevarnosti, ker je spojeno z bakrom. V neki rodbini so oboleli vsi, ker so jedli od sadne mozge, v kateri je stala več ur srebrna žlica. V bakreni posodi ne bi smela stati nobena jed, ne sladka, ne kislina. Posode iz cina in kositra so izpodkopale zdravje mnogih rodbin, saj vsebuje namenjen za take izdelke vedno nekaj mišnice. Zdaj ne devajo več svinca v zalitek, mesto tega rabijo čisti angleški cin in salmijak ali ta se obrabi hitro in malokdo pazi na to, da bi dal posodo zopet zaliti. Zgodilo se je že, da so umrle cele rodbine, ker so jedle, od jedi kuhane v kovinasti posodi, mnogo dojenčev se je zastrupilo, ker so pili mleko iz kovinaste kozarce, mnogo sodov vina se je izpremenilo v strup, ker se je namakala v vinu medena ali bakrena pipa. Leta 1901. je umrlo v Parizu 40 vojakov v hudih bolečinah, ker so jedli fižolove kserve, kuhane v bakrenem kotlu. A tudi prstena posoda ni brez nevarnosti. Pološč je bil prejšnje čase večinoma iz svinčene raztopine, ki se je razkrajala pri kuhanju. Zdaj ni baje več toliko svinca v pološču, nekaj pa ga je le še, zato je škodljiva posoda, ki ni dobro žgana in dobro položena. Dobro žgana posoda zveni jasno, kadar potrkaj nanjo. Dobro položenje se ne

posodi, kakor ga imajo v glinasti. Treba bi tudi tukaj seči nazaj, a zdaj se gleda, da se svetijo lonci in kozice in da se ne pokuri preveč. Glinast lonec drži vročino, če se je enkrat razgrel, in če je zvezan, se kuha lahko več let v njem.

Uživanje soli — in bolezni.

Pogosto uživanje slanega mesa in presoljenih jedi dovaja krvi preveč jedkih snovi. Mornarji, ki se hranijo na visokem morju samo s slanim mesom, dobe skorbut; ljudje na kopnem, ki uživajo preveč soli, dobe razne kožne in druge bolezni. Po mnenju zdravnikov je preslana jed tudi vzrok raka. Braithwaithe trdi, da obole židje le redkoma na raku. Deloval je deset let v židovski bolnišnici na Angleškem, a v vseh teh letih ni imel nobenega slučaja raka; razlagal si je to z razliko, ki obstoji med židi in med kristjani glede hrane. Židje ne jedo močno posoljenega suhega svinjskega mesa in belijo z gosjo mastjo in z maslom. Sicer je trdil neki angleški profesor, da je prešič edina žival, ki ni podvržena raku, vendar postane njegovo meso škodljivo, kadar je močno osoljeno in žaltavo. Londonska okolica je baje pravo gnezdo za raka, bolezen dobé pa le premožni, ki uživajo večkrat na dan šunko in posoljeno meso; ubožni okoličani, ki si ne morejo privoščiti tega, ne poznajo te bolezni.

Zasliševanje dr. Adlerja. Prizor iz sodne dvorane, kjer je obtoženec podrobno razpravljal o nagibih in povelju svojega dejanja. — Predsednik: dvorni svetnik dr. Heidt, državni odvetnik: dvorni svetnik dr. Höpler, branitelj: dr. Gust. Harpner. (Po naravi risal prof. Stanislav Rešan.)

odluči v vročini in se ne da izpraskati z nožem. Reformisti, ki uvajajo tolikanj starega in novega v povzdigo zdravja človeškega rodu, priporočajo Kindlerjevo higienično kuhinjsko posodo, ki jo izdeluje iz čiste saške prsti za kuhanje in shranjenje vseh vrst jedi in sadja. Izdeluje tudi sodčke za mast, lončke za kavo, vrčke in ročke za čaj in smetano. Dobra glinasta posoda je res boljša kakor vse emajlirane in pločevinaste, dasi ne zavre tako hitro in počasi rada. Toda mleko, močnate in sadne jedi nimajo nikdar takega okusa v emajlirani

Divji narodi, ki ne uživajo soli, baje ne obole na raku. V londonskem zverinjaku so dajali afrikanskemu povodnemu konju dosti soli, vsled česar je dobila žival raka in je poginila vsled njega. Preveč soli ni ne za človeka, ne za žival.

Od solnca zarepela koža.

Kdor se poti na solncu, ve, kako žge vsaka kaplja potu na obrazu, če mu sije solnce naravnost v obraz. Pot je jedek, zato peče

Novi četni znaki.

Kolesarski znak (Radfahr - Abzeichen).

Tak znak nosijo kolesarske formacije na ovratniku in na čepici; organizacije kolesarske imajo tak znak samo na ovratniku, na čepici pa le pripadajoči četni znak.

Zarometski (reflektor.) znak (Scheinwerfer-Abzeichen)

nosijo vse takim aparatom izvežbane, dalje nadomestne in pripadajočim formacijam dodeljene osebe na ovratniku in na čepici (levi strani); vse sicer stalno zaposlene, a neizučene, pa le na ovratniku, na levi strani čepice pa samo pripadajoči četni znak.

Vojaško - orožniški znak (Feldgendarm-Abzeichen)

(Feldgendarm-Abzeichen). Tak znak nosi, in sicer samo na levi strani čepice, celokupno osebo c. in kr. poljsko- (vojaškega) orožništva kakor tudi vse osebe nadomestnega, dodatnega, orožništva.

Minometski znak (Minenwerfer - Abzeichen)

nosijo na ovratniku in na levi strani čepice osebe tehniških oddelkov za metanje min v Siegersdorfu in druge take formacije; minometalci vobče, ki pa ne pripadajo učnim oddelkom, častniki in moštvo, imajo tak znak le na ovratniku, na levi strani čepice pa samo pripadajoči jim četni znak. To velja i za vse pri minometalnih baterijah topničarskih kategorij.

pehotno - topniški znak (Infanteriegeschütz-Abzeichen)

nosijo samo na ovratniku vse one osebe, ki so pridružene učnim tečajem za pehotno-topniške oddelke v Bruck-Kiralyhidi ali kateregakoli po tem postavljenega pehotno-topniškega oddelka. Na čepicah imajo pa samo pripadajoči jim četni znak.

Znak vrtalcev pečín (Gesteinsbohr-Abzeichen)

nosijo na ovratniku in na levi strani čepice vsi komandirani častniki (inženjerji - črnovojniki) in moštvo učnih in nadomestnih bataljonov za vrtanje skal, ter vse osebe, ki so pridružene formacijam, odločenim po teh bataljonih, oziroma oddelkih.

Elektro-znak. Tak znak nosijo na ovratniku in na levi strani čepice vsi častniki, črnovojniki-inženjerji in gažisti (mesečno plačani), ki so tostrokov-

no izvežbani, dalje osebe električnih oddelkov na Dunaju in poljskih formacij.

Mornariški znak (Flotillen-Abzeichen). Take

znake imajo na ovratnikih in na levi strani čepice vsi častniki vojnega stanja, ki so pridruženi za časa vojne ali prehodno mornarici na Visu in Bugu, gradbenice in transportnega poveljstva, podčastniki in drugi, ki so pri tej flotili ali gradbenici.

Aktivni častniki, inženjerji-črnovojniki in črnovojniki gradilišča nimajo pravice nositi take znake.

Nosilski znak (Träger - Abzeichen)

imajo na ovratniku in na levi strani čepice ter poleg sistemiziranih četnih znakov vse osebe, ki so pridružene nosilskim četam.

Vojaško, nemško, nazivljejo te čete: Trägerkompagnie.

Vojno-gradbeni znak (Bauarbeiter-Abzeichen).

Tak znak nosijo na ovratniku in razentega poleg četnih sistemnih znakov tudi na levi strani čepice vse one osebe, ki so uvrščene pri gradbenih stotnjah ali tovrstnih vojno-gradbenih oddelkih.

tako, če se pariš na solncu in je potem koža vsa razbolela. To posebno, če si na vodi. Zato je treba obraz večkrat obrisati in ga zavrovati kolikor mogoče pred solncem. Boleče kože ne smeš močiti z mrzlo vodo, sicer skeli še huje. Namaži jo z zlato kremo in napraši z riževo moko. Kjer ni zlate kreme, je dobro sveže mleko ali raztepen rumenjaki in par kapelj žganja. Na vodi ne imej nikdar presledkastih ali čipkastih bluz, sicer ti naslika solnce ves vzorec na kožo. Za umivanje boleče in ožgane kože je zelo dobra benzoeva tinktura. Te kani toliko v vodo, da postane voda kakor mleko, in zmochi zvečer kožo. Zjutraj zopet; potem se oplakni s svežo vodo, če je koža že zdrava. Benzoe rabijo Turkinje, da si obelijo kožo. Pomaga res hitro ali kdor se umiva prevečkrat, s tem dobi velo kožo, ker opešajo kožine luknjice. Nekatero ženske se mažejo zelo rade z glicerinom, posebno Lahinje. Glicerin vsrka vodo iz kože in koža se sveti. Kdor opazi, da mu postaja koža po mazanju z glicerinom siva ali mastna, naj opusti mazanje. Še najlepša je zdrava nemazana polt zdravega človeka, ki se ne boji ne solnca ne vetra.

Mrzla tla, dež in sneg pustijo pri mnogih spomin v obliki bolečin v udi in truplu. Te bolečine se dajo odpraviti z masažami s Fellerjevim bolečine odpravljajočim rastlinskim esencnim fluidom z zn. »Elza-fluid«, kar je mnogoštevilno zdravnikov priznalo in objavilo. — 12 steklenic tega blagodejnega sredstva pošlje franko za 7 kron 32 vin. lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatsko). Mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem in odlikovanj. Naroči naj se obenem Fellerjeve milo odvajajoče rabarbara-kroglice z zn. »Elza-kroglice«, 6 škatlic za 5 K 57 vin. (sv)

Zabranite škodo

ki jo v vsakem gospodarstvu povzročajo mrčes. Rastline na vrtu, živila v kleti, obleka v omarah, živina v hlevu, jedila v kuhinjski srambi so izpostavljeni napadom škodljivca mrčesa, kakor listnih uši, prašic, moljev, ščurkov, uš, bolh in stenice. Bolhe, uši, stenice in muhe prenašajo bolezenske kalle, ki ogrožajo človeka in živino. Potrebno je torej, da se v vsaki hiši uporablja Fellerjev priznani mrčesni prašek »Elsa«. Po poročilih tisočev, ki so ga že uporabljali, učinkuje nenavadno hitro in varno proti vsakovrstnemu mrčesu. Kamor se ga potresa, uniči ves mrčes z zalogo vred. Fellerjevega mrčesnega praška »Elsa« ni mogoče nadomestiti s nobenim drugim. 4 pušice stanejo na vse kraje 6 kron, 1 pušica — če se naroči hkrati z drugimi izdelki — 1 krono 50 vin. Zavoj in poštnina K 2.30 več. Natančno navodilo je priloženo. Ti izborni izdelki se naročajo edino pristni pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska).

S seboj vzeti

je mogoče Fellerjev bol lajšajoči, osvježajoči mentolov črtnik zoper migreno z znamko »Elsa«, ki stane samo 1 krono in se hrani v leseni pušici. Poljski delavec, hribolazec itd. ga uporabljajo za ohladitev pri prebudi vročini, za preprečenje solnčnega pika, dame ga uporabljajo zoper migreno, glavobol, valed prijetnega duha učinkuje osvježajoče in brani pred žuželkami. Pri pikih žuželk odstranja trganje v koži, zabranja orodečenje in začečenje kože. Rabi se ga lahko dolgo časa in stane samo K 1.40. Ti mnogo tisočkrat preizkušeni izdelki se naročajo pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska). — Da se prihranijo poštninski stroški, se lahko naroče obenem še drugi tu priporočani ali splošno znani izdelki, n. pr. močno francosko žganje, cimeto, Hofmannove kapljice (tucat stane samo K 4.30), dalje švedske kapljice, balsamova tinktura itd., enako tudi vse pomade za lica, za lase, vsake vrste čaj, prsni čaj, razkrajajoči čaj, pristni kitajski čaj, vsakovrstni sirupi, prsni sirup, prašek zoper kašelj, jedilni prašek in vse druge kapljice, tinkture itd., kakor jih pozna lekarniška veda. Zavojnina in poštnina K 2.30 več.

Hranite se bolje

in pozdravite ter poživite svoje otroke in svoje slabotne svojece s tečno hrano. Za zdravega, krepkega človeka je tudi suh kruh redilna hrana, in katere more črpati moč in veselje do življenja. Majhni otroci, slabokrvne, bledne osebe, doječe matere, slabotne, bolne in bolešne starejše osebe in take ki so prestale kako bolezen ali napore, otroci z bezgavkami ali kadar dobivajo zobe, otročnice in druge slabotne osebe pa ne morejo uživati navadnih jedil, ker so večinoma preslabi za prebavljanje navadnih jedil. Take osebe potrebujejo torej posebno lahko — lahko in lahko prebavljivo in obenem jako redilno hrano, in ta je Fellerjevo pravo Dorševovo ribje olje. To nima slabega okusa in ne duha, zato je jako prijetno za uživanje. Tudi otroci ga pijejo radi. Dorševovo ribje olje priporočajo mnogi profesorji in zdravniki, ker tvori kri in mišice, pospešuje pri otrocih rast kosti in rast sploh, blagodejno in krepčajoče vpliva na sopolne organe, na vrat, prsi in pljuča. Edino pravi od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska).

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana. Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gaseče, si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomarančnik, dišeča perla, višnjevec. Skaziti se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča, namesto ruma in žganja. — Snovi z natančnim navodilom stanejo K 12.— franko po povzetju. Naslov za naročila: JAN GROLICH, droger, Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Framydol

je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brado trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2.70.

Rydyol

je rožnata voda, ki živo pobarva blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2.45 (za povzetje 55 vin.) JAN GROLICH, drogerija, Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Dijamanti za rezanje stekla.

Od diamantov za rezanje stekla mi je zadaj mogoče le št. 4 za K 11.70 in št. 5 za K 15.— poslati ker je dobava diamantov omejena in so surovine jako težko in le za silno visoke cene dobili. — Povzetje stane 85 vin. Za realnost in solidnost blaga se jamči. JAN GROLICH, drogerija, Engel, Brno št. 365 (Moravsko).

500 K v zlatu

če krema Grollich ne odstrani z zraven spadajočim milom vse solnčne pege, maroge, solnčne opekline, ogrce, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kožo mlad, svežo in nežno. Cena K 5.75 s poštn. vred. 3 porcije K 16.—, 6 porcij K 30.70. Vse brez nadaljnjih stroškov. Jan GROLICH, droger, Engel, Brno 365 (Morav.)

